

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

SA Põltsamaa Tervis
merle.molder@poltsamaa.ee
Lossi 49, Põltsamaa
48104, Jõgevamaa

22.01.2024 nr 5.1-3/40513-2

JÄRELEVALVE AKT

I ÜLDSÄTTED

- 1.1. Järelevalve teostamise õiguslik alus on sotsiaalhoolekande seadus (SHS) § 157 lõige 1.
- 1.2. Järelevalve tegemisel kontrolliti väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse vastavust SHSis ja sotsiaalkaitseministri 01.07.2023 määrusele nr 36 sätestatud nõuetele ning teenuseosutaja vastavust majandustegevuse nõuetele SA-s Põltsamaa Tervis (registrikood 90007738), mille juriidiline aadress on Lossi 49, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald, Jõgeva maakond.
- 1.3. Järelevalve etteteatamata paikvaatluse aeg SA-s Põltsamaa Tervis tegevuskohas aadressil Lossi 49, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald, Jõgevamaa oli 08.11.2023 (edaspidi Hooldekodu). Teine etteteatamata paikvaatlus tegevuskohtadesse aadressidel Jõgeva mnt 30 ja Jõgeva mnt 30/1, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald, Jõgevamaa toimus 23.11.2023 (edaspidi Sõpruse Kodu).
- 1.4. Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (edaspidi SKA) õiguse ja järelevalve osakonna järelevalve talitluse juhtivspetsialist Kristel Vallsalu, järelevalve peaspetsialistid Tõnis Palgi, Kadri Plato ja Ülle Sihver.
- 1.5. Järelevalves kasutatud meetodid: paikvaatlus, vestlused töötajate ja klientidega, dokumentide vaatlus ja analüüs.
- 1.6. Teenuseosutaja poolt osales järelevalvetoimingutes SA Põltsamaa Tervis juhatuse esimees Merle Mölder.

II JÄRELEVALVE TULEMUSED

SKA tuvastas, et SA Põltsamaa Tervis ei ole täitnud kõiki seadusega sätestatud nõudeid:

2.1 SHS § 21 lg 2, mille järgi koostab teenuseosutaja koostöös teenuse saajaga või juhul, kui teenuse saaja pole kontaktne, teenuse rahastajaga 30 päeva jooksul teenuse osutamise alustamisest arvates isikule hooldusplaani.

Järelevalve ajal analüüsitud hooldusplaanid ei olnud koostatud koostöös teenuse saajaga või rahastajaga.

2.2 SHS § 21 lg 4, mille järgi peab hooldusplaan sisaldama hooldusteenuse osutamise eesmärki, eesmärgi saavutamise tegevusi ja sagedust ning teenuseosutaja hinnangut tegevuste elluviimise kohta.

Lossi 49 asuvas tegevuskohas koostatud hooldusplaanidest puudusid eesmärgid ja nende saavutamiseks tehtavad tegevused. Järelevalve menetluse ajal muudeti Lossi 49 asuvas tegevuskohas hooldusplaan ning lisati eesmärgid ja tegevused eesmärkide saavutamiseks. Seega kõrvaldati rikkumine menetluse ajal.

2.3 SHS § 22 lg 3, mille järgi osutavad vahetult hooldusteenust hooldustöötaja ja abihooldustöötaja. Abihooldustöötaja tööd juhendab hooldustöötaja.

Järelevalvele esitatud 2023. aasta septembri, oktoobri ja novembri töögraafikutest nähtub, et abihooldustöötajad on tööl olnud ilma hooldustöötaja juhendamiset 51 korral.

2.4 SoMm nr 36 § 2 lg 3, mille järgi tagab teenuseosutaja hooldustoimingute tegemisel teenusesaajale privaatsuse, tema tahte ja võimekuse arvestamise ning enne hooldustoimingu tegemist selle sisu selgitamise.

Lossi 49 tegevuskohas ei kasutatud hooldustoimingute tegemisel inimese privaatsuse tagamiseks sirmi või kardinat vms vahendit.

2.5 SoMm nr 36 § 2 lg 5 p 8, mille järgi peab teenusosutaja tagama abistamise ja juhendamise pesemisel, sealhulgas üle keha pesemisel vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord nädalas.

SA-s Põltsamaa Tervis osutataval üldhooldusteenusel pesti teenuse saajaid järelevalve alguses korra 10 päeva jooksul. Pesemisgraafikut muudeti järelevalve ajal seitsme päevasele intervallile, millega rikkumine kõrvaldati menetluse ajal.

2.6 SoMm nr 36 § 2 lg 7 p 1, mille järgi peab teenusosutaja tagama jõukohaste ja mõtestatud tegevuste korraldamine.

Lossi 49 asuvas tegevuskohas ei ole üldhooldusteenusel viibivatele isikutele kavandatud jõukohaseid ja mõtestatud tegevusi.

2.7 SoMm nr 36 § 2 lg 7 p 2, mille järgi peab teenusosutaja korraldama teenuse saajatele regulaarselt värskes õhus viibimise.

Lossi 49 asuvas tegevuskohas ei ole korraldatud teenuse saajate regulaarne värskes õhus viibimine.

Arvestades, et SA Põltsamaa Tervis on osalt kõrvaldanud rikkumised järelevalve ajal kõrvaldanud ning näidanud üles soovi ja valmisolekut ülejäänud rikkumised esimesel võimalusel kõrvaldada, ei pea Sotsiaalkindlustusamet otstarbekaks ettekirjutuse tegemist. Järeelkontroll SA-s Põltsamaa Tervis toimub peale 30.09.2024.

III JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

3.1 Üldandmed

SA-le Põltsamaa Tervis on 08.09.2022 väljastatud väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse osutamiseks tegevusluba nr SÜH00168 maksimaalselt 30le inimesele tegevuskohas Jõgeva mnt 30, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald; maksimaalselt 30le inimesele tegevuskohas Jõgeva mnt 30/1, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald; maksimaalselt 12le inimesele tegevuskohas Lossi 49, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald. Majandustegevuse registrisse (MTR) oli 15.01.2024 seisuga kantud kolme tegevuskoha peale kokku 17 hooldus- ja 19 abihooldustöötajat.

Hooldekodu asub Põltsamaa linnas, Tervisekeskusega samas majas. Hooldekodu asub teisel korrusel, õendusabi teenusega samades ruumides. Kahe korruse vahel liikumiseks on paigaldatud majja lift. 08.11.2023 seisuga oli Hooldekodus teenusel 12 inimest.

Teisel aadressil asuvad tegevuskohad nimetusega Sõpruse Kodu (Jõgeva mnt 30 ja 30/1, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald) kaks maja (uusehitised) ning avati 2022. aastal teenuse osutamiseks. Kahe maja ümber on suur aiaga ümbritsetud territoorium, kus liikuva inimesed saavad jalutada ning soojemal ajal tehakse nendega ka õues tegevusi. Mõlemad majad on ehitatud just eakaid ja suure hooldusvajadusega inimeste vajadusi silmas pidades. Majad on ehituselt kolme harulised, keskel asub laiem koridor, kus on ka hooldajate ja õe tööruum. Sealt viib kolm eraldi koridori, mille ääres paiknevad toad ning keskel on sanitaarruumid. Ruumide paigutuse tõttu tekkiv tilga kujuline koridor on eriti sobilik ka dementsuse diagnoosiga elanikele kõndimiseks ja rahutuse maandamiseks. Paikvaatluse päeval olid ühes majas kõik kohad täidetud ja teises majas täidetud 29 kohta.

3.2 SHS ja SoMm nr 36 sätestatud nõuete täitmine

3.2.1 Hooldusplaani

Hooldekodus analüüsiti järelevalve menetluses kahte hooldusplaani (E.K. ja L. T.). Mõlemas hooldusplaanis oli hinnatud inimese hooldus- ja tervishoiuteenuse vajadust. Hooldusplaani juures oli küll võimalik kirjeldada missuguseid aktiveerivaid tegevusi inimesele on planeeritud, kuid E. K. puhul oli sinna kirjutatud „puuduvad“ ja L. T. puhul oli lahter tühi. Samuti oli võimalik hooldusplaani juurde kirjeldada vaba aja tegevused. E. K hooldusplaanis oli see koht jäetud tühjaks ning L. T. puhul oli kirjeldatud televiisori vaatamine.

Hooldekodus toimunud paikvaatlusel selgitati, et terve SA Põltsamaa Tervis üldhooldusteenuse personalile on ostetud Lääne-Tallinna Keskaigla koolitus hooldusplaani koostamise kohta ning neil on plaanis hooldusplaanide vastavalt koolitusel õpitule muuta.

Järelevalve menetluse ajal saatis SA Põltsamaa Tervis juhataja esimees Merle Mölder analüüsiks kaks hooldusplaani, kus oli juurde lisatud inimesele tegevuskava, milles sisaldasid eesmärgid, nende saavutamiseks vajalikud tegevused ning tegevuste sagedus.

Sõpruse Kodus analüüsiti nelja teenusesaaja hooldusplaanide (E. O., H-B. K., M.Z. ja R. P.). Hooldusplaanides on seatud eesmärgid, märgitud eesmärgi saavutamiseks vajalikud tegevused, sagedus, määratud vastutajad, võimalus märkida teenusosutaja hinnang tegevuste elluviimiste kohta ning hooldusplaani korrigeerimise vajadus. Üheski analüüsitud hooldusplaanis ei olnud sisuliselt planeeritud teenusesaajale mõtestatud ja jõukohaseid vabaaja tegevusi. Enamasti olid kirjeldatud teleri vaatamine, ühisüritustel osalemine jms.

Hooldekodus ega Sõpruse Kodus analüüsitud hooldusplaanidest ei olnud näha, et selle koostamisse oleks kaasatud teenusesaajat, tema lähedast või teenuse rahastajat. Seda asjaolu kinnitasid nii intervjuud töötajate, lähedaste, kui teenusesaajatega ja kohalike omavalitsuste küsitluse tulemused.

Tunnustame SA Põltsamaa Tervis, et kogu üldhooldusteenuse personalil võimaldati osaleda hooldusplaani koostamise koolitusel ning peale seda ka hooldusplaane täiendama hakati.

3.2.2 Hooldus- ja abihooldustöötajate töö aeg

Järelevalves paluti analüüsimiseks SKA-le esitada hooldus- ja abihooldustöötajate 2023. aasta septembri, oktoobri ja novembri töögraafikud. Graafikutest nähtub, et abihooldustöötajad on olnud 24-tunnistes vahetustes ilma hooldustöötaja juhendamisetä järgmistel kuupäevadel:

- Septembris: 01.09 A. J ja L. R; 03.09 M. H ja I. J ning K. V ja K. M; 05.09 L. T; 06.09 K. V ja Ü. B.; 07.09 I. J; 09.09 L. T; 10.09 K. V; 12.09 L. T; 17.09 L. R; 19.09 I. J ja A. U; 22.09 Ü. B. ja K. M. ning A. J ja M. H.; 26.09 A. J, M. H ja I. J; 27.09 A. U; 29.09 K. V ja K. M ning M. H ja L. R.
- Oktoobris: 03.10 M. H ja A. U; 04.10 A. J ja L. R; 05.10 Ü. B ja A. K, 06.10 K. V ja K. M; 09.10 K. V; 10.10 Ü. B ja L. T; 13.10 I. J ja L. R; 17.10 I. J ja L. R ning K. V ja A. K; 18.10 L. V ja A. M; 20.10 M. H ja L. R; 23.10 M. H ja A. U; 26.10 A. U; 28.10 M. H ja L. R; 27.10 A. J ja I. J; 29.10 Ü. B ja A. K; 31.10 A. J ja L. R.
- Novembris: 01.11 I. J ja A. U; 02.11 K. V ja A. K; 03.11 L. V ja A. M; 05.11 K. V ja A. K; 06.11 M. H ja L. R; 10.11 M. H ja L. R; 13.11 L. T ja A. K; 14.11 A. J, L. R ja I. J 16.11 L. T; 17.11 I. J; 18.11 A. J ja L. R ning K. V ja Ü. B; 21.11 I. J ja L. R ning K. V ja K. M; 25.11 A. M ja L. V ning L. R ja M. H; 30.11 A. K ja M. H.

Graafikutest nähtub, et reeglina on igas tegevuskohas kaks inimest 24-tunnises vahetuses (on erandeid, kus on üks inimene, kolm inimest või isegi neli inimest 24-tunnises vahetuses) ja lisaks neile on Sõpruse Kodus päevasel ajal reeglina kaks abihooldustöötajat lisaks, kelle vahetus kestab 11 tundi.

3.2.3 Teenusesaaja privaatsus

Hooldekodus toimunud paikvaatlusel oli näha, et inimesed on teenusel 2-3-kohalistes tubades, kuid privaatsust neile hooldustoimingute ajal tagada ei ole võimalik. Laes oli küll näha siinid kardinate paigaldamiseks, kuid kardinaid ei olnud. Vestlustest töötajatega selgus, et sirmi majas ei ole. Sõpruse Kodus kinnitasid teenusesaajad, et vajalik privaatsus on neil olemas.

Lähedased saavad kõigis tegevuskohtades külastades viibida teenusesaaja toas või soovi korral viia neid õue.

3.2.4 Suhtlemine teenusesaajate lähedastega

Hooldekodus suhtleb lähedastega peamiselt ülemõde. Sõpruse Kodus aja maja koordinaator M. O. Vestlustest lähedastega selgus, et M. Oga suhtlemine on olnud hea ning nad tunnevad toetavat suhtumist ning vastutulelikkust. Küll aga toodi välja, et võrreldes Sõpruse Kodu algusaegadega, on M. O-l suhtlemiseks lähedastega vähem aega.

3.2.5 Isikuhooldustoimingud

Hooldekodus on 12 kohta, mis paikvaatluse ajal olid kõik täidetud. Hooldekodu asub samas majas ja korrusel õendusabiteenusega. Kõik üldhooldusteenusel viibivad inimesed on voodikesksed ega liigu iseseisvalt. Nad kasutavad mähkmeid, neid peab iga teatud aja tagant keerama ning enamik vajavad abi söömisel. Mähkmeid vahetatakse vähemalt kolm korda päevas, vajadusel sagedamini. Pestakse inimesi graafiku alusel ning abivahendiks on pesemisraam. Kõiki teenusesaajaid keeratakse iga kolme tunni tagant (ka öösel), eraldi keeramislehti ei peeta, kuna selline tööpraktika on juba aastatega välja kujunenud.

Hooldekodus teavitatakse lähedasi, kui märgatakse, et inimene hakkab hääbuma ning surm on lähedal. Siis võimaldatakse lähedasel olla teenusesaaja juures. Vestlustest töötajatega ei selgunud, kas lähedastele pakutakse ka muud tuge (nt hingehoidjat vms).

Sõpruse Kodus on erineva hooldusvajadusega teenusesaajaid. Sinna võetakse ka dementsuse diagnoosiga inimesi (eluruumid asuvad ühes tiivas). Seetõttu on Sõpruse Kodus töö ka öösi kaks hooldajat, kes saavad siis teenusesaajatele rohkem tähelepanu pühendada ning nende turvalisust tagada. Hoolduspersonal jagab inimestele söögi (on mõned söödetavad teenusesaajad), teeb hügieenitoiminguid (mähkmeid vahetatakse sarnaselt Hooldekoduga kolm korda päevas, vajadusel tihedamini), peseb graafiku alusel inimesi, jagab laiali õe poolt ettevalmistatud retseptiravimid. Ringkäikusi tehakse iga 2-3 tunni tagant, siis ka keeratakse neid inimesi, kes ise seda teha ei suuda. Selle kohta täidetakse ka keeramisleht.

3.2.6 Terviseseseisundiga seotud toimingud

Hooldekoduga samas majas (1. korrusel) asub tervisekeskus, kus on ka pere- ja eriarsti vastuvõtt. Kuna ülemõde töötab ka esimesel korrusel, siis on arstidega suhtlemine võimalik jooksvalt ning muresid lahendatakse samuti kiiresti. Juhul, kui majas oleva pere- või eriarst ei saa teenusesaajat tema tervisemure korral aidata, suunatakse inimene reeglina Tartusse.

Sõpruse Kodus osutab meditsiini õe teenust TNP Konsultatsioonid. Õde peaks majas käima iga päev, kuid hooldajate ja juhtkonna sõnul on olnud probleeme selle tingimuse täitmisega. Seetõttu kaalutakse, kas oleks mõistlik ka Sõpruse Kodus korraldada õe teenus oma asutuse siseselt.

Kõikides tegevuskohtades tegeletakse aktiivselt lamatiste ennetusega (asendravi, keeramine iga 2-3 tunni järgi, kreemitamine jne). Meditsiiniõe ülesandeks on suhelda teenusesaajate perearstidega, jälgida nende ravimite olemasolu (ning vajadusel retsepte pikendada), panna valmis igale teenusesaajale nende ravimid (mida hoolduspersonali juhendamisel antakse) ning koostöö hoolduspersonaliga teenusesaajate terviseseseisundi jälgimisel.

3.2.7 Füüsilise, vaimse ja sotsiaalse aktiivsuse toetamisega seotud toimingud

Hooldekodus toimunud paikvaatluse ajal toimunud vestlustest (nii teenusesaajate kui töötajatega) selgus, et inimestele ei pakuta mõtestatud ja jõukohaseid tegevusi. Peamiseks aja veetmise võimaluseks on raadio kuulamine või televiisori vaatamine. Vestlustest teenusesaajatega selgus, et neil on väga igav: kuulavad vestlussaateid, vaatavad ajalehti. Samuti ei ole korraldatud teenusesaajate regulaarne viibimine värskes õhus. Lähedastega suhtlemist toetatakse ning aidatakse vajadusel telefonikõnesid teha.

Sõpruse Kodus on jõukohaste ja mõtestatud tegevuste korraldamine üheks hoolduspersonali ülesandeks. Hooldajad teevad hommikuti soovijatele toolivõimlemist. Samuti rakendatakse

tegevuste korraldajateks praktikante, kes majja tulevad. Peamiseks tegevuste läbiviijaks on majade koordinaator M. O. Teenusesaajate sõnul vaatavad nad enamasti telekat, kes on võimeline, käib õues. Veel mängitakse lauamänge, on võimalus joonistamiseks ja värvimiseks. Vahel käivad ka esinejad. Mõni teenusesaaja tunneb ennast aktiivse ja võimelisena ning tahaks kaasa lüüa hooldustegevustes. SKA hinnangul oleks see hea võimalus pakkuda inimesele „töötegevusi“, mida saab planeerida Sõpruse Kodus kasutusel oleva hooldusplaani blanketil.

3.3 Majandustegevusnõuete täitmine

19.12.2023 seisuga võrreldi omavahel majandustegevuse registrit (MTR), tööregistrit ja juhatuse esimehe saadetud töötajate nimekirja. Selgus, et MTRi tegevusloale ei olnud kantud T.R (tööl alates 2005), P.S (tööl alates 2014), T. N (tööl alates 2015), L. T (tööl alates 2022) ja R. K (tööl alates 2023). Kõigi teiste tegevusloale kantud inimestega olid sõlmitud töölepingud. SA Põltsamaa Tervis juhatuse esimees Merle Mölder selgitas, et T.R. ja P.S. olid hooldekodus haiguste ajal asendaja, R.K – tegi tööampsu mõned korrad ning L.T – ja T.N. lisab tegevusloale. Rikkumised said kõrvaldatud järelvalve käigus.

IV Tähelepanekud ja soovitused

4.1. SA-s Põltsamaa Tervis on [kodulehekülje](#) andmetel hoolduskoha kohamaksumus 1450 - 1650€ kuus, sellest hoolduspersonali kulu ühe teenusesaaja kohta on 1010€ kuus. Rahandusministeeriumi poolt 2023. aasta juunis koostatud hoolduskulu mudeli soovitusliku näidiskalkulaatori andmetel peaks SA-s Põltsamaa Tervis hoolduspersonali kulu ühe teenusesaaja kohta kuus olema 912€. Kalkulaatoris on hooldus- ja abihooldustöötaja töötasudena arvesse võetud meditsiinisüsteemis töötavate hooldus- ja abihooldustöötajate töötasud. Põltsamaa Vallavalitsus, kelle sihtasutus Põltsamaa Tervis on, selgitas, et kõrgem hoolduskulu tuleneb Sõpruse Kodu hooldustöötajate suuremast arvust. Sõpruse Kodus on ka öösi tööl kaks hooldustöötajat, et tagada teenusesaajate turvalisus ja parem järelvalve.

4.2 Tunnustame SA Põltsamaa Tervist, et nad on juba täitnud SoMm nr 36 nõude tagada teenuse osutamise tegevuskohas vähemalt ühe hooldustöötaja kohaloleku kuni 36 teenusesaaja kohta ööpäevaringselt ja lisaks vähemalt ühe hooldustöötaja või abihooldustöötaja kohaloleku kuni 12 teenusesaaja kohta päevasel ajal 12 järjestikuse tunni jooksul. Lisaks on Sõpruse Kodus ka öisel ajal mõlemas majas tööl kaks hooldustöötajat.

4.3 Soovitame hooldusplaanides eesmärkide sõnastamisel kasutada SMART või muud sarnast metoodikat.

4.4 Juhime tähelepanu, et ka ajutiselt hooldaja- või abihooldustöötaja ülesandeid täitev isik (asendustöötaja) peab olema kajastatud töötamise ajal majandustegevuse registris selles tegevuskohas, kus ta teenust osutab.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristel Vallsalu
järelvalve juhtivspetsialist